

Veštačka inteligencija i novinarstvo: trka sa mašinama

Operacija na mozgu na udaljenosti od pacijenta 3000 km? Da, moguće je.

Pojam Četvrte industrijske revolucije poslednjih godina nezaobilazna je tema kada se priča o napretku i razvoju društva, ali i privrede. I dok jedni smatraju da je svet duboko zagazio u nju, drugi analitičari kažu da smo tek na pragu i da nas prave promene, koje će Četvrta industrijska revolucija doneti, tek čekaju. Tehnološke promene su značajno ubrzane i neprestano se ubrzavaju dok se dometi novih tehnologija neprestano šire. Praktično da ne postoji privredna grana koja je van njihovog domašaja, a širina i dubina potencijalnih promena upućuje na potrebu transformacije čitavih sistema proizvodnje, menadžmenta i upravljanja. Automatizacija, digitalne platforme i druge inovacije menjaju osnovnu prirodu posla. Razumevanje ovih promena može pomoći kreatorima politike, poslovnim liderima i radnicima da napreduju.

Neretko čujemo pojam „veštačka inteligencija“, ali nismo sigurni šta to zapravo znači. Ona se odnosi na simulaciju ljudske inteligencije u mašinama koje su programirane da misle kao ljudi i oponašaju njihove akcije. Termin se može primeniti na bilo koju mašinu koja pokazuje osobine povezane sa ljudskim umom, kao što su učenje i rešavanje problema. Aplikacije za veštačku inteligenciju su beskrajne.

Punjive lopte na ovogodišnjem Mundijalu proizvod veštačke inteligencije

Svaku novu tehnologiju i razvoj najpre možemo videti kroz sport. Fudbalske lopte pod nazivom „Al Rihla“ koje se koriste na aktuelnom Svetskom prvenstvu u Kataru proizveli su udruženim snagama Adidas i FIFA. Lopta u sebi sadrži senzor koji je težak samo 14 grama i omogućava praćenje lopte u realnom vremenu. Ova lopta upravo radi uz pomoć veštačke inteligencije. Sve podatke o položaju lopte veštačka inteligencija će javljati operaterima u VAR sobi, koji će nakon toga obavestiti glavnog sudiju na terenu.

Kako je sve u duhu Svetskog prvenstva u Kataru, još jedan zanimljiv primer veštačke inteligencije jeste hologram koji smo imali priliku da vidimo na RTS-u u emisiji „Biser pustinje“. Naime, novinar iz Dohe je uz pomoć specijalnog holograma istovremeno bio i u Beogradu.

Uticaj razvoja tehnologije na radna mesta

Razvoj automatizacije koju omogućavaju tehnologije uključujući robotiku i veštačku inteligenciju donosi obećanje veće produktivnosti (i sa produktivnošću, ekonomski rast), povećane efikasnosti, bezbednosti i pogodnosti. Promene u svetu rada koje će digitalne tehnologije verovatno doneti mogle bi da predstavljaju značajne izazove kako za kreatore politike i poslovne lidere tako i za radnike. Kompanije se suočavaju sa prazninama u veštinama koje su im potrebne na radnom mestu sa više tehnologije.

„Naime kako tehnologija menja način rada, i kako se povećava stepen automatizacije različitih poslovnih procesa u kompanijama, to svakako može dovesti do smanjenja potrebe za radnicima određenih profila. Ali u isto vreme pojavljuju se nove potrebe i novi poslovi. Svaka faza industrijske revolucije je promenila ekonomske principe i dovela do potrebe za novim radnim mestima - naravno to podrazumeva i nova znanja, tako da ja verujem da će i Industrija 4.0 doneti dovoljno prilika za zapošljavanje. Ono što je potrebno je da prilagodimo sistem školovanja novim tokovima i budućim potrebama i da obezbedimo da imamo prave kadrove sa pravim veštinama kako bi upravo mogli da izvučemo maksimalne koristi od tehnologije i četvrte industrijske revolucije“, ističe Natali Delić, izvršna direktorka za strategiju i digital Telekoma Srbije.

Ona dodaje da, u digitalno doba koje se sve više ubrzava upravo zbog tehnološkog napretka, jedini način da idemo u korak sa vremenom jeste da kontinuirano učimo i da probamo različite

tehnologije. Nije bitno da li ste tehnološke struke ili ne, morate da budete u toku sa onim što se dešava u svetu oko vas. Kroz učenje se postiže razumevanje i smanjuje se otpor, a kada razumemo namenu i mogućnosti tehnologije možemo da je kreativno koristimo da unapredimo svoje živote i olakšamo svoj posao.

Veštačka inteligencija u novinarstvu: kuda idu mediji?

Vrlo malo zanimanja će biti u potpunosti automatizovano u bliskoj budućnosti. Velika verovatnoća je da će određene aktivnosti biti automatizovane, što zahteva transformaciju čitavih poslovnih procesa i redefinisane poslova koje obavljaju ljudi, slično kao što je posao bankarskog blagajnika redefinisano pojavom bankomata. Naučna fantastika nas je predupredila da u našem mozgu formiramo slike robota i distopijske budućnosti gde se oni bore sa nama za kontrolu univerzuma, ali veštačka inteligencija o kojoj govorimo u kontekstu novinarstva je sličnija tabeli nego bilo kojoj vrsti robota. Istina je da veštačka inteligencija nije ni približno toliko inteligentna koliko bi trebalo da bude da nas zameni. Može nam oduzeti neke zadatke koje inače obavljamo, ali mi smo ti koji odlučujemo koji su to zadaci, na osnovu alata koje odlučimo da napravimo pomoću veštačke inteligencije. Redakcije mogu da koriste veštačku inteligenciju da automatizuju ogroman broj zadataka koji čine lanac novinarske produkcije, uključujući otkrivanje, izdvajanje i verifikaciju podataka, proizvodnju priča i grafike, objavljivanje i automatsko označavanje članaka.

„Veštačka inteligencija podrazumeva mnogo koraka iznad da bi nezavisno od novinara i urednika sama procenjivala šta je etički opravdano a šta nije. Ona je definitivno prisutna u tom nekom bazičnom obliku. Smatram da je to dobro jer novinari ne moraju da gube vreme na neke stvari koje može da napiše softver, mogu da se fokusiraju na nešto što zahteva više napora, više znanja, više truda. Mnogi veliki svetski mediji više ne pišu informativne izveštaje i vesti sa događaja kao što su na primer sportski događaji, već to radi softver koji sa tačno određenog mesta iz statistike uzima neke podatke i po šablonu piše tekst. Međutim ono što softveri ne mogu da rade jesu interpretacije, analize, ne mogu da razmišljaju o tome ko može da bude sagovornik na tu temu, koja pitanja da postave sagovorniku kao i to šta svojom pričom žele da postignu u tekstu, koju poruku da pošalju“, smatra Marko Nedeljković, docent Fakulteta političkih nauka i predsednik Centra za profesionalizaciju medija i medijsku pismenost (CEPROM).

Tehnološke inovacije olakšavaju rad novinara, ali mogu predstavljati pretnju po slobodu izražavanja i održavanje etike, koja predstavlja stub novinarstva. Trenutno nema dokaza koji bi sugerisali da je automatizacija proizvodnje vesti povezana sa gubitkom zaposlenja.

Ali dok su zabrinutosti u vezi sa zapošljavanjem legitimne, važno je zapamtiti da je novinarstvo više od pukog zbira njegovih delova i da se ljudski karakter profesije ne može automatizovati. Za tačnost je potrebna odgovarajuća provera.

„Obrazovanje sadašnjih i budućih novinara treba da počiva na savremenim tehničko-tehnološkim mogućnostima, ali uz poštovanje osnovnih postulata profesije. Smatram da napredak tehnologije ne pretil smanjenju potrebe za novinarima u budućnosti. Naprotiv, verujem da će tehnologija, upravo zbog nekih negativnih posledica na polju javnog informisanja, dovesti do toga da odgovorno novinarstvo bude posebno istaknuto, kao i kredibilni mediji“, smatra Tatjana Ćitić, pomoćnica izvršnog direktora za razvoj i nove poslove RTS.

Iako u oblasti novinarstva tehnologija još nije dostigla vrhunac, ni u budućnosti ne bi trebalo da predstavlja pretnju za novinare. Ono što softverima nedostaje jesu kreativnost i maštovitost kakvu novinari mogu da unesu u svoj rad. To su kvalitete kakve mašina teško može imati. Ljudski pečat je ipak ono što ostaje.

Autorka: Ksenija Simović

Mentorka: Natali Delić, Telekom Srbija